

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 1 lipca 2024 r.

Poz. 4340

UCHWAŁA NR III/14/2024 RADY GMINY SZAFLARY

z dnia 18 czerwca 2024 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla Gminy Szaflary na lata 2024-2030

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609 i 721) oraz art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 424) **Rada Gminy Szaflary** uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla Gminy Szaflary na lata 2024-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szaflary.

§ 3. Traci moc Uchwała NR XXIII/176/2020 Rady Gminy Szaflary z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Stanisław Wąsik

Załącznik do uchwały Nr III/14/2024
Rady Gminy Szaflary
z dnia 18 czerwca 2024 r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ DLA GMINY SZAFLARY NA LATA 2024-2030

Szaflary 2024 rok

Wprowadzenie

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, iż instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką państwa. Kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka oraz osób dorosłych przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, definiuje przemoc, jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Celem strategicznym programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej, ochrona ofiar przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na : rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców, w rodzinach zagrożonych przemocą domową.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Szaflary ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2024 – 2030. W miarę potrzeb i sytuacji społecznych mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne (na podstawie Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030):

1. ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809),
2. ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17),
3. ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37),
4. ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706),
5. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, 1429, 1606, 1615, 1667, 1860 i 2760),
6. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424)

7. ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.¹⁾)
ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145),
8. ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1266),
9. ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725),
10. ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
11. ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r. poz. 1700, z późn. zm.),
12. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939),
13. ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750),
14. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571),
15. ustawę z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914), Monitor Polski – 22 – Poz. 1232,
16. ustawę z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1722 z 2024 poz. 96),
17. ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 604 i 721),
18. ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107),
19. ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566),
20. ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737),
21. ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r. poz. 984, 1234, 1580, 1672, 2005)

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2030, jako zadanie wynikające z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, jest zgodny z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szaflary na lata 2021-2030 oraz Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

I. Przemoc domowa – postawy teoretyczne.

Definicja zawarta w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej, określa przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołującym cierpienia i krzywdy

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały opublikowane w Dz.U. z 2023 r. poz. 535, 1693, 1938, 2754 i 2760 oraz z 2024 r. poz. 743.

moralne u osób dotkniętych przemocą.

Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc domową są to:

- a) **Intencjonalność** – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie, zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu.
- b) **Dysproporcja sił** – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę.
- c) **Naruszenie godności i praw** – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie.
- d) **Powodowanie cierpienia i szkód** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Rodzaje przemocy:

- 1) **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenia jej ciała, pogorszenie stanu zdrowia lub pozbawienia ją życia.
- 2) **Przemoc seksualna** – działanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
- 3) **Przemoc psychiczna** – zachowanie, którego celem jest umniejszenie poczucia własnej wartości ofiary od sprawcy, wzbudzanie w niej strachu.
- 4) **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.

Wskazane rodzaje przemocy mogą się przenikać, ale każda może też występować pojedynczo, osobno. Osoby dotknięte przemocą domową często doświadczają kilku jej form jednocześnie. Przemoc domowa najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz zastosował przemoc wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przemocą domową obserwują, że przemoc powtarza się w charakterystycznym schemacie zwanym „cyklem przemocy”.

Wyróżnia się następujące fazy przemocy (opisane przez Lenora Walkera):

1. **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe. Przyczyny mogą tkwić poza rodziną, zwykle są to mało istotne czynniki i drobne nieporozumienia. Pojawia się agresja.
2. **Faza ostrej agresji** – następuje ostry wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, nie zwraca uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej ofiary przemocy decydują się na skorzystanie z pomocy czy na złożenie skargi.
3. **Faza miodowego miesiąca** – jest to faza diametralnej odmiany, skruchy i okazywania miłości. Sprawca przemocy próbuje załagodzić sytuację, przeprasza i obiecuje poprawę, przynosi prezenty, staje się uczynny i miły. Swoim zachowaniem czyni, że ofiara przemocy zaczyna

wierzyć w obietnice i prawdziwość zachowania sprawcy, że teraz będzie inaczej, że to więcej się nie powtórzy. Często nawet czuje się szczęśliwa i zapomina o wyrządzonej krzywdzie. Sprawca przemocy nie jest w stanie długo grać tej roli – znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy, przy użyciu narzędzi i metod określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

W celu zwalczania przemocy domowej i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą, w celu podjęcia skutecznych działań, które mają zapobiegać ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, zjawisk powstałych na skutek przemocy domowej został opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Program Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030.

Opracowanie i realizację programu ochrony ofiar przemocy domowej powinna poprzedzić diagnoza zjawiska przemocy na danym obszarze oraz środowiska, w którym realizowany będzie program. Diagnoza pozwala na zaplanowanie działań adekwatnych do potrzeb i pojawiających się problemów, zminimalizowanie ryzyka podejmowania nieadekwatnych działań. W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy domowej na terenie gminy.

1. Dane ogólnopolskie dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie.

Określenie skali zjawiska przemocy domowej jest problematyczne, gdyż oficjalne statystyki nie odzwierciedlają rzeczywistych rozmiarów zjawiska, którego skala jest znacznie większa niż to wynika z liczby ujawnionych przypadków. Skala przemocy domowej, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania. Osoby doświadczające przemocy w wielu przypadkach nie ujawniają problemu, a co za tym idzie nie składają zawiadomienia o przestępstwie. Dzieje się tak z różnych powodów m.in. z obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości oraz w możliwość poprawy swojej sytuacji, a także z poczucia wstydu i wyuczonej bezradności. Przedstawione czynniki powstrzymujące przed składaniem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przemocy domowej, odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy domowej pozostaje nieujawniona.

1.1. Działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”

Działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” obejmuje udzielanie informacji, porad prawnych oraz wsparcia emocjonalnego wszystkim dotkniętym problemem przemocy, osobom krzywdzonym i krzywdzącym, a także świadkom i tym, którzy pragną podzielić się swoimi wątpliwościami lub doświadczeniem z tego zakresu. Konsultanci "Niebieskiej Lini" są codziennie do dyspozycji pod numerem infolinii 800-120-002. Prowadzą również Poradnię E-mailową, której zadaniem jest odpowiadanie na zapytania przedstawiane w formie listownej. Ponadto, w razie potrzeby specjaliści Pogotowia podejmują interwencje mające zapewnić - poprzez współpracę z odpowiednimi służbami i instytucjami - ochronę osób doznających przemocy.

Według danych udostępnionych w raporcie podsumowującym działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” za rok 2023 wynika, że W 2023 roku dyżurujący ce w Pogotowiu „Niebieska Linia” przeprowadzili 18576 rozmów, większość z nich (16971 rozmów, 92% wszystkich rozmów) za pośrednictwem infolinii 800-120-002. Znalazły się jednak również osoby (1337 telefonów, 8% wszystkich rozmów) zainteresowane kontaktem z

prawnikami_czkami (oczekującym w poniedziałkowe i wtorkowe wieczory pod numerem 22 666-28-50 oraz w środowy wieczór pod numerem 800- 120-002). W przypadku 12282 rozmów był to pierwszy kontakt dzwoniącego_ej z naszą infolinią. Wśród telefonujących osób zdecydowaną większość stanowiły kobiety (75%). Warto jednak podkreślić, że również mężczyźni korzystali z możliwości uzyskania porady czy wsparcia. Numer infolinii wybierały głównie osoby dorosłe. W analizowanym okresie odebrano 260 połączeń od dzieci lub niepełnoletniej młodzieży (1,4% wszystkich rozmów). Pogotowie „Niebieska Linia” ma charakter ogólnopolski. W 2023 roku na infolinię dzwoniło ze wszystkich regionów Polski. Na tle innych województw, stosunkowo najwięcej telefonów nasi_sze specjaliści_stki odebrali_ły od osób z Mazowsza (18%). Najmniej telefonów było z województwa opolskiego (1,47%). Połączenia wykonywano głównie z dużych (39%) i małych miast (25% wszystkich rozmów), niemały udział stanowili również mieszkańcy wsi (12% wszystkich odebranych połączeń). W zależności od zapotrzebowania osoby dzwoniącej specjaliści_stki infolinii mogą udzielać informacji w zakresie swoich kompetencji, służyć wsparciem lub przekazywać wiedzę z zakresu profilaktyki przemocy. Warto również pamiętać o regularnych dyżurach prawników_czek, po których poradę można się zgłosić. Jak wskazują statystyki z 2023 roku 67% rozmów miała charakter informacyjny, 24% zaś służyło przede wszystkim wsparciu emocjonalnemu. 9% telefonów koncentrowało się na poradach udzielanych przez prawników_czki. Należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby zgłaszające przemoc rzadko mówią o tylko jednym jej rodzaju. Przemoc psychiczna towarzyszy w zasadzie każdej z pozostałych form. Zgłaszało ją 8756 osób (w tym 163-je dzieci). Przemoc fizyczną zgłaszało 4551 dzwoniących (w tym 98-ro dzieci). Odnotowano również niemały udział przemocy ekonomicznej (14%) oraz seksualnej (4,5%).

Na podstawie danych zebranych w 2023 r. można stwierdzić, że w zdecydowanej większości przypadków zgłaszanych w Pogotowiu „Niebieska Linia” osobą krzywdzącą jest 44% 25% 1% 30% osoba dzwoniąca osoba doznająca przemocy osoba stosująca przemoc świadek inne 131 460 1290 422 8756 4551 0 1000 2000 3000 4000 5000 6000 7000 8000 9000 10000 brak danych zaniedbanie ekonomiczna seksualna psychiczna fizyczna rodzaj zgłaszanej przemocy partner_ka (ok. 55% opisywanych przypadków), choć warto podkreślić, że te zgłoszenia dotyczą w większości mężczyzn (89% spośród wszystkich przypadków przemocy zgłoszonej od obecnych i byłych parnterów_tnerek). Dzwoniący_ce nierzadko opisywali_ły również sytuacje, w których osobami stosującymi przemoc byli rodzice (47%). W 26% zgłaszanych przypadków osoba stosująca przemoc nadużywa alkoholu. W 2023 roku konsultanci_tki odebrali_ły 260 połączeń od osób niepełnoletnich: 181 od dziewcząt, 79 od chłopców. 178 rozmów dotyczyło występowania przemocy.

W 2023 roku specjaliści_stki Pogotowia „Niebieska Linia” rozpoczęli_ły 982 nowych interwencji w sprawach dotyczących przemocy domowej. We wszystkich przypadkach miały one na celu udzielenie pomocy osobom doświadczającym przemocy (lub tym, co do których istnieje przypuszczenie, że jej doznają) poprzez kontakt z placówkami zajmującymi się przemocą domową na terenie zamieszkania pokrzywdzonego_ej. Potrzebę rozpoczęcia interwencji można zgłaszać telefonicznie, mailowo lub listownie. Większość naszych klientów_tek (82%) w 2023 preferowało pierwszą z tych form kontaktu. Interwencje były podejmowane z inicjatywy osoby kontaktującej się z Pogotowiem „Niebieska Linia” (60%) lub po wspólnym rozważeniu tej możliwości z konsultantem_tką (32%). W uzasadnionych przypadkach (np. gdy zagrożone jest czyjeś życie) interwencja jest również rozpoczynana w wyniku samodzielnie podjętej decyzji dyżurującego_ej. W analizowanym okresie taka sytuacja miała miejsce 73 razy (7%). Interwencja może zostać podjęta w wyniku zgłoszenia się osoby doznającej przemocy, jednak dużą rolę odgrywają również świadkowie_kinie. W 2023 roku większość interwencji była możliwa właśnie dzięki informacjom uzyskanym od członków rodziny, sąsiadów, znajomych Pogotowie „Niebieska Linia” podejmuje interwencje szczególnie w przypadkach, w których osoba doznająca przemocy ma ograniczone możliwości samodzielnego poradzenia sobie w trudnej sytuacji z uwagi np. na niepełnosprawność lub zamieszkanie w miejscu izolowanym, gdzie trudno o naturalną sieć wsparcia. Wykres przedstawia odnotowaną w 2023 częstotliwość występowania różnych czynników zagrożenia wśród osób, w interesie których prowadzona była interwencja. Jak można zauważyć, podstawową okolicznością, która sprawiała, że potrzebna okazywała się pomoc z zewnątrz była powtarzalność przemocy i wiek osoby jej doznającej. Zarówno osoby starsze, jak i dzieci nie są

na tyle samodzielne, aby własnymi siłami uporać się z problemem. Niepokojącym sygnałem skłaniającym do podjęcia działań było też nadużywanie alkoholu przez osobę stosującą przemoc.

Na podstawie danych zebranych w 2021 roku, można stwierdzić, że w zdecydowanej większości przypadków zgłaszanych w Pogotowiu „Niebieska Linia” osobą krzywdzącą jest partner/ka (ok. 52% opisywanych przypadków). Dzwoniący nierzadko opisywali również sytuacje, w których osobami stosującymi przemoc byli rodzice. Zróżnicowany jest czas upływający od momentu doświadczenia po raz pierwszy lub zaobserwowania przemocy do chwili, gdy świadek lub osoba krzywdzona decyduje się na kontakt z Pogotowiem „Niebieska Linia”, w większości sytuacji czas ten możemy liczyć – niestety - w latach. W 2021 roku kontakt z konsultantami tylko sporadycznie podejmowany był już po pierwszym akcie przemocy. W poradni e-mailowej w 2021 roku konsultanci odebrali 328 wiadomości od osób niepełnoletnich: 206 od dziewcząt, 122 od chłopców. 157 rozmów dotyczyło występowania przemocy. Pogotowie „Niebieska Linia” zachęca również do kontaktu drogą elektroniczną. Na adres Poradni E-mailowej można wysyłać wiadomości we wszystkich sprawach związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Nasi konsultanci na bieżąco odpowiadają na listy osób, które z różnych przyczyn wolą napisać niż zadzwonić na infolinię. W 2021 roku specjaliści odpisali na 3414 maili nadesłanych przede wszystkim przez osoby dorosłe (95% wszystkich mailowych wiadomości). Większość wiadomości napisały kobiety (2433 wiadomości, 71% wszystkich wiadomości). 57% wszystkich wiadomości odbieranych przez konsultantów pochodziła od osób, które kontaktowały się nie po raz pierwszy.

Tematyka e-maili otrzymywanych w Poradni koncentrowała się przede wszystkim wokół zjawiska przemocy. Temat ten stanowił 64% wszystkich wiadomości (5% stanowiły wiadomości dotyczące przemocy i alkoholu). Nieliczne z nadesłanych listów poruszały kwestie związane ze sprawami rodzinnymi i prawnymi.

W 2021 roku specjaliści Pogotowia „Niebieska Linia” rozpoczęli 810 nowych interwencji w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie. We wszystkich przypadkach miały one na celu udzielenie pomocy osobom doświadczającym przemocy (lub tym, co do których istnieje przypuszczenie, że jej doznają) poprzez kontakt z placówkami zajmującymi się przemocą w rodzinie na terenie zamieszkania pokrzywdzonego. Potrzebę rozpoczęcia interwencji można zgłaszać telefonicznie, mailowo lub listownie. Większość klientów (79%) w 2021 roku preferowało pierwszą z tych form kontaktu. Interwencje były podejmowane z inicjatywy osoby kontaktującej się z Pogotowiem „Niebieska Linia” (66%) lub po wspólnym rozważeniu tej możliwości z konsultantem (24%). W uzasadnionych przypadkach (np. gdy zagrożone jest czyjeś życie) interwencja jest również rozpoczynana w wyniku samodzielnie podjętej decyzji dyżurującego. W analizowanym okresie taka sytuacja miała miejsce 83 razy (10%).

2. Skala zjawiska przemocy w powiecie nowotarskim.

Skalę zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie nowotarskim oszacowano na podstawie danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej i działające przy nich zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Komendę Powiatową Policji w Nowym Targu oraz Sąd Rejonowy w Nowym Targu. Zebrane dane prezentują skalę zjawiska przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2020-2021. Zgodnie z Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Nowotarskim na lata 2022-2026

2.1. Przemoc w świetle danych uzyskanych podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty”

Na podstawie Raportu podsumowującego działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” za rok 2023 procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy

społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Na podstawie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Nowotarskim na lata 2022-2026 ośrodki pomocy społecznej i gminne zespoły interdyscyplinarne w latach 2020-2021 realizowały łącznie 625 procedur „Niebieskie Karty”, z czego 70 stanowiły procedury realizowane w przypadku wystąpienia kolejnych aktów przemocy w trakcie trwania procedury czyli 11,2%. Funkcjonariusze policji w tym samym okresie przyjęli łącznie 575 zgłoszeń przypadków przemocy w rodzinie wypełniając formularze „Niebieskie Karty” – A, w tym wszczynające procedurę – 482, oraz dotyczące kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury – 93 – co stanowi 16,17% wszystkich procedur.

Według danych Policji na terenie powiatu w latach 2020 – 2021 odnotowano 1382 przypadki przemocy domowej. Najczęściej spotykaną formą przemocy była przemoc psychiczna (40,45% przypadków), następnie fizyczna (32,35%). Ponadto odnotowano 22,29% przypadków innego rodzaju przemocy, 4,43% przypadków przemocy ekonomicznej oraz 0,58% seksualnej. W stosunku rok do roku nastąpił spadek odnotowanych przypadków przemocy z 872 w roku 2020 do 510 w roku 2021, tj. o 41,5% .

Według danych uzyskanych w czasie stosowania procedury „Niebieskie Karty” w latach 2020 - 2021 przez funkcjonariuszy KPP w Nowym ze względu na wiek najliczniejszą grupę osób dotkniętych przemocą stanowiły kobiety w wieku do 65 roku życia (60,76%), następnie mężczyźni w wieku do 65 roku życia (10,89%) oraz kolejno: kobiety powyżej 65 roku życia – (9,49%), małoletni chłopcy (8,35%) oraz małoletnie dziewczęta (7,85%). Najmniej aktów przemocy odnotowano wobec mężczyzn powyżej 65 roku życia – 2,85%.

2.2. Dane dotyczące osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Według danych Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Nowotarskim na lata 2022-2026, na podstawie danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej latach 2020 – 2021 przemocą mogło być dotknięte 676 rodzin. Jeżeli chodzi o płeć osób doświadczających przemocy, to zarówno z danych przekazanych przez policję, jak i ośrodki pomocy społecznej wynika, iż największą liczbę stanowią kobiety oraz małoletni. W latach 2020 – 2021 wśród wszystkich osób dotkniętych przemocą, według danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej ok. 64,25 % stanowiły kobiety, ok. 22,5 % małoletni a niewiele ponad 13% mężczyźni.

Według danych uzyskanych w czasie stosowania procedury „Niebieskie Karty” w latach 2020 - 2021 przez funkcjonariuszy KPP w Nowym ze względu na wiek najliczniejszą grupę osób dotkniętych przemocą stanowiły kobiety w wieku do 65 roku życia (60,76%), następnie mężczyźni w wieku do 65 roku życia (10,89%) oraz kolejno: kobiety powyżej 65 roku życia – (9,49%), małoletni chłopcy (8,35%) oraz małoletnie dziewczęta (7,85%). Najmniej aktów przemocy odnotowana wobec mężczyzn powyżej 65 roku życia – 2,85%.

2.3. Dane dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie

Zarówno z danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej, jak i KP Policji w Nowym Targu wynika, najczęściej osobą podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie są mężczyźni (odpowiednio 86,54 % i 98,82%). Nie ma jednolitego portretu (jednego typu) sprawcy przemocy w rodzinie. Jednakże badania pokazują, że sprawcami przemocy domowej są najczęściej mężczyźni. W większości przypadków nie różnią się znacznie pod względem cech osobowości od mężczyzn

niestosujących przemocy, aczkolwiek są od nich mniej asertywni, charakteryzują się również niską samoocena, słabymi umiejętnościami społecznymi, nie potrafią kontrolować swojego gniewu, są kłótlivi i skłonni do rękoczynów, co zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań antyspołecznych. Często sami prowokują kłótnie, będąc pod wpływem alkoholu czy narkotyków. Chociaż niektórzy badacze zjawiska przemocy w rodzinie twierdzą z całą stanowczością, że używki te nie są przyczyną agresywnego zachowania, a jedynie są jego usprawiedliwieniem. Dane o osobach stosujących przemoc w rodzinie w powiecie nowotarskim również potwierdzają tę tendencję. W latach 2020 – 2021 funkcjonariusze policji zatrzymali łącznie 255 osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie, (w tej liczbie 98,82% stanowili mężczyźni) oraz 302 osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu. Również wśród tych osób znaczący odsetek stanowili mężczyźni – 96,69%.

Spożywanie alkoholu w nadmiernych ilościach, nie tylko wiąże się z ryzykiem uzależnienia, ale również ze wzrostem prawdopodobieństwa występowania aktów przemocy. Może być dramatyczne w skutkach, bowiem zaburza procesy spostrzegania i ogranicza świadomość działania. W stanie nietrzeźwości znikają mechanizmy samokontroli i nasilają się zachowania agresywne. Alkohol jest jednym z ważnych czynników ryzyka przemocy: z jednej strony jest jej „wyzwalaczem” z drugiej „usprawiedliwiczem”.

2.4. Instytucje i podmioty wspierające osoby uwikłane w przemoc w rodzinie działające na terenie powiatu nowotarskiego

W każdej z czternastu gmin znajdujących się na terenie powiatu działają zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy domowej oraz - ponieważ zjawisku przemocy często towarzyszy nadużywanie alkoholu – gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych. Ponadto w gminach działa 13 punktów konsultacyjnych dla ofiar przemocy w rodzinie. W ośrodkach pomocy społecznej można skorzystać z prowadzonego w różnych formach poradnictwa socjalnego, psychologicznego, prawnego oraz mediacji. W kilku gminach działają świetlice profilaktyczne, socjoterapeutyczne lub środowiskowe. Ponadto gminy we własnym zakresie zapewniają schronienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie zawierając stosowne porozumienia z podmiotami oferującymi taką pomoc.

Ponadto w powiecie nowotarskim uzyskać pomoc oraz wsparcie między innymi w:

- Punktach Nieodpłatnej Pomocy Prawnej działających na terenie powiatu,
- Okręgowym Ośrodku Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przystępstwem w Nowym Targu, ul. Kościelna 1, tel. 669 222 900,
- Całodobowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym – tel. 222 3039 900
- Tatrzańskim Ośrodku Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy w Rodzinie w Zakopanem, ul. Kornela Makuszyńskiego 9,
- Środowiskowym Centrum Zdrowia Psychicznego dla dorosłych w Nowym Targu, ul. Szpitalna 14,
- Poradni Zdrowia Psychicznego w Nowym Targu, ul. Szpitalna 14,
- Poradni Leczenia Uzależnień, ul. Szpitalna 14,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego Centrum Medyczne Da Vinci w Nowym Targu, ul. Szpitalna 8,
- Ośrodku Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży Centrum Medyczne Da Vinci w Nowym Targu, ul. Szpitalna 8,
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Nowym Targu, ul. Królowej Jadwigi 1,
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Rabce – Zdroju, ul. Słowackiego 2,
- Ośrodkach zdrowia,
- Parafiach,
- Szkołach – pedagodzy szkolni,

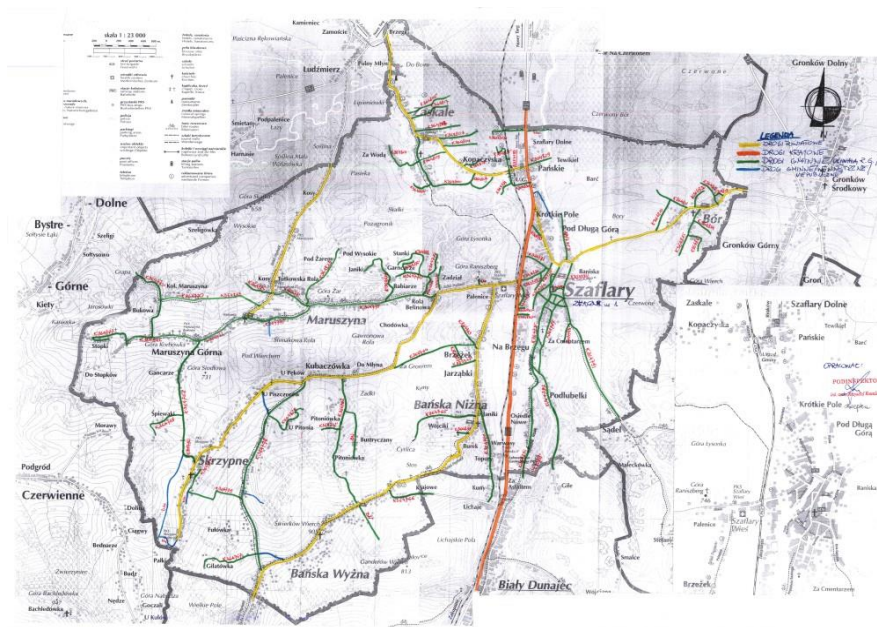
- Sądzie Rejonowym w Nowym Targu, ul. Sądowa 6,
- Gminnych i Powiatowych Jednostkach Policji

II. Diagnoza problemu przemocy domowej.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych, działań niezbędne jest dokonanie analizy problemu przemocy domowej na terenie Szaflar.

Diagnoza zjawiska przemocy w gminie Szaflary została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane („Niebieskie Karty”, wywiady środowiskowe, sprawozdania, inna dokumentacja własna GOPS) i statystyki.

Gmina Szaflary jest gminą wiejską położoną w powiecie nowotarskim. Szaflary są gminą rolniczą, część mieszkańców zajmuje się również rękodzielnictwem oraz turystyką. W skład gminy wchodzi siedem sołectw: Bańska Niżna, Bańska Wyżna, Bór, Maruszyna, Skrzypne, Szaflary i Zaskale.

Tabela nr 1 Liczba i struktura wiekowa mieszkańców gminy Szaflary

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-17	1212	1158	2370
18 - 60		3159	3159
>60		1180	1180
18 - 65	3555		3555
>64	633		633
Razem	5400	5497	10897

Źródło : Ewidencja Ludności w Urzędzie Gminy Szaflary - Liczba i struktura wiekowa mieszkańców Gminy Szaflary (...) Stan na 31.12.2022 r.

Ujawnianie przypadków przemocy domowej świadczy o poszerzaniu wiedzy na temat tego zjawiska. Ponadto każdy zgłoszony przypadek przemocy domowej to odpowiedź społeczeństwa na brak przyzwolenia na to zjawisko, to świadomość, że przemoc domowej jest przestępstwem.

**Tabela Nr 2 „Niebieskie Karty” założone w okresie 2021-2023
i liczba osób pokrzywdzonych**

	2021	2022	2023
Liczba prowadzonych „Niebieskich Kart” (w tym kontynuowane procedury z lat ubiegłych)	17	22	18
Razem - 57			
Liczba osób objętych działaniami w ramach procedury „Niebieska Karta”	23	26	51
Razem - 100			

Źródło : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach

Z posiadanych danych wynika, że najczęściej procedur „Niebieska Karta” jako procedurę interwencji wobec przemocy domowej, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy stosuje Policja oraz pomoc społeczna.

Tabela Nr 3 „Niebieskie Karty” wszczęte w 2023 roku.

Policja	GOPS	PCPR	Oświata	Służba zdrowia	Razem
15	2	0	0	0	17

Źródło : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach

Ofiarami przemocy w rodzinie zgodnie z danymi ogólnopolskimi są najczęściej kobiety, które stanowią około 70% wszystkich osób doświadczających przemocy domowej oraz dzieci, które z kolei stanowią ok 35% ogólnej liczby osób doświadczających przemocy w rodzinie (dzieci do lat 13 stanowią około 20 %, a dzieci powyżej 13 r. ż. stanowią około 15 % osób doświadczających przemocy).

Tabela Nr 4 Podział sprawców przemocy, spowodowanej wpływem alkoholu.

	2021	2022	2023
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	17	22	18

w tym			
Kobiety	0	0	1
Mężczyźni	17	22	17
Nieletni	0	0	0

Źródło : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach

Wśród najczęściej występujących form przemocy wymienia się przemoc fizyczną i przemoc psychiczną. Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna, natomiast przemoc psychiczna może występować bez udziału przemocy fizycznej. Taka forma przemocy jest trudna do udowodnienia, gdyż nie widać bezpośrednio śladów znęcania się psychicznego. Przemoc psychiczna określana jest najczęściej jako wywieranie wpływu na zachowanie, myśli i stan fizyczny osoby bez jej zgody. Do typowych form znęcania się psychicznego należą: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja.

III. Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

III. 1. Gmina.

Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy.
- 2) Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową.
- 3) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia.
- 4) Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.

III.2. Pomoc społeczna.

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy domowej. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu.

Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym, zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- 1) Diagnostuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
- 2) Udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym informacji o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą domową. Udziela również informacji o formach pomocy dzieciom doznającym przemocy domowej oraz o instytucjach i podmiotach

- świadczących tę pomoc, a także o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
- 3) Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeśli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
  - 4) Zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy domowej.
  - 5) Prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, na temat konsekwencji stosowania przemocy domowej oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.
  - 6) Wszczyła procedurę „Niebieskiej Karty”.

III.3. Służba zdrowia.

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często temu towarzyszą poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego.

Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- 1) umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania;
- 2) poinformowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy;
- 3) wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły fizycznej;
- 4) poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji;
- 5) powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała)

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup diagnostyczno pomocowych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” w razie powzięcia podejrzenia lub uzyskania zgłoszenia o stosowaniu przemocy domowej.

III.4. Policja.

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- 1) Udzielenie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy.
- 2) Organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
- 3) Podejmuje w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową, środków

- przymusu bezpośredniego i zatrzymania.
- 4) Przeprowadza z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
  - 5) Przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach nie cierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa.
  - 6) Podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę diagnostyczno pomocową.
  - 7) Wszczyňa procedurę „Niebieskiej Karty”.
  - 8) Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup diagnostyczno pomocowych współpracujących z Zespołem Interdyscyplinarnym.

III.5. Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 r. ż. jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:

- 1) Przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności.
- 2) Diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
- 3) Udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
- 4) Organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową.
- 5) Udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcie rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- 6) wszczyňa procedurę „Niebieskiej Karty”

III.6. Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

W sytuacji gdy aktom przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKP i RPU podejmuje następujące działania:

- 1) Diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta

- przemocą domową.
- 2) Prowadzi rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową na temat konsekwencji stosowania przemocy domowej oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.
  - 3) Wszczyła procedurę „Niebieskiej Karty”.

Przedstawiciele GKPiRPU są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup diagnostyczno pomocowych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

III.7. Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno pomocowe.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy diagnostyczno pomocowej. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień, Policji, oświaty, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez:

- 1) Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej.
- 2) Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.
- 3) Inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową.
- 4) Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
- 5) Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań grupy diagnostyczno pomocowej należy, w szczególności:

1. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej.
2. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.
3. Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

W przypadku wystąpienia w rodzinie znamion przemocy domowej, po wypełnieniu formularza „Niebieskiej Karty – część A” przez przedstawicieli jednego z powyższych podmiotów, Przewodniczący ZI powołuje w sprawie danej rodziny - grupę diagnostyczno pomocową, w której skład wchodzi również kuratorzy sądowi, oraz przedstawiciele innych podmiotów będących specjalistami w dziedzinie przeciwdziałania przemocy domowej.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno pomocowych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

W ramach swej działalności Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno pomocowe wykonywały szereg obowiązków w stosunku do osób uwikłanych w problemy przemocy w rodzinie.

	2021	2022	2023
Liczba powołanych grup roboczych	17	22	18
Liczba posiedzeń grup roboczych	51	89	72

Źródło : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach

Rozpoznanie skali zjawiska, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska.

Często przemoc nie wychodzi poza próg domu. Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród instytucji z różnych powodów. Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się atmosferze przemocy, nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy już jako rodzice.

Badania ogólnopolskie dotyczące zjawiska przemocy

W 2021 r. na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej zostało przeprowadzone badanie „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci”. Głównym celem badania było dokonanie diagnozy skali zjawiska przemocy domowej wobec dzieci w Polsce. Według Polaków najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy domowej wobec dzieci była przemoc psychiczna. W drugiej kolejności najczęściej występujące to: zaniedbanie oraz przemoc fizyczna. Prawie co piąte dziecko w Polsce doznawało przemocy fizycznej (19%) i psychicznej (18%). 9% doznało przemocy ekonomicznej, a 8% seksualnej. Nieznacznie częściej osobą stosującą przemoc był mężczyzna. 54% mężczyzn przyznało, że zdarzyło im się dać dziecku klapsa, w porównaniu do 45% kobiet. Co piąty Polak przyznał, że były sytuacje, kiedy obrażał, zwymyślał dziecko oraz uderzył je dłonią po ciele a 15% przyznaje, że zdarzyło mu się zastraszać dziecko (odpowiednio 13%, 15% oraz 9% w przypadku kobiet). 38% dzieci poniżej 18 lat dostało od rodzica/opiekuna klapsa. 16% dzieci poniżej 18. roku życia było obrażane i wyzywane, 12% zostało kiedykolwiek uderzone dłonią po ciele, a 8% doznaje/doznawało zastraszania. Większość osób (61%), które zaobserwowały przemoc w swoim otoczeniu, podjęła w związku z tym działania. Była to przede wszystkim rozmowa, uświadomienie problemu (26%) oraz zgłoszenie na Policję (20%) czy do pomocy społecznej (18%). Osoby, które nie podjęły żadnych działań w związku z zauważeniem występowania przemocy, przyznały, że nie zrobiły tego głównie ze względu na poczucie, że nie chcą się wtrącać (19%) i z obawy, strachu (19%). Polacy ocenili swoją wiedzę dotyczącą przemocy domowej na dość wysoką. Prawie połowa (49%) uważa, że wie o przemocy domowej wobec dzieci dużo lub sporo (43%). Zdaniem prawie co trzeciego Polaka (34%) problem przemocy domowej wobec dzieci w trakcie pandemii nasilił się. Osoby, które miały kontakt z instytucjami lub korzystały z ich pomocy w czasie pandemii, generalnie oceniają, że spadła ich dostępność, natomiast nie wpłynęło to znacząco na pogorszenie się skuteczności otrzymanej pomocy. Doświadczenia przemocy w dzieciństwie w bardzo dużym stopniu rzutują na dorosłe życie. Wyniki badania pokazały, że prawie co trzeci Polak (32%) przyznaje, że w dzieciństwie doświadczał przemocy fizycznej, a 28% badanych przyznało, że doznawało przemocy psychicznej. Przemocy najczęściej dopuszczali się członkowie najbliższej rodziny: ojciec, matka, rodzeństwo. Zdecydowana większość Polaków (81%) była również świadoma, że dziecko doznaje przemocy również wtedy, gdy widzi przemoc między swoimi rodzicami. Polacy byli prawie jednomyślni w przekonaniu, że każdy, kto dostrzeża przemoc w rodzinie wobec dziecka, powinien

zareagować.

W 2022 r. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zleciło przeprowadzenie badań na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie wśród kolejnej grupy osób, która może być szczególnie narażona na stosowanie przemocy domowej, tj. wśród osób starszych i niepełnosprawnych. Z przeprowadzonych badań wynika, że wśród osób niepełnosprawnych najczęściej była wskazywana przemoc psychiczna (jej doznawanie zadeklarowało 78,1% osób niepełnosprawnych biorących udział w badaniu) oraz fizyczna (57,8%). W przypadku osób starszych – przemoc psychiczna (87,3%), fizyczna (43,1%) i ekonomiczna (43,1%). Podobnie w przypadku osób starszych i osób niepełnosprawnych – przemoc psychiczna (70,2%) oraz fizyczna (45,2%) i ekonomiczna (41,1%). Najczęściej występującą formą przemocy wobec osób starszych była przemoc psychiczna, a następnie przemoc fizyczna, ekonomiczna i zaniedbanie, a najrzadziej natomiast przemoc seksualna. Przemocy fizycznej doznawały najczęściej osoby niepełnosprawne – 57,8% respondentów z tej grupy; w następnej kolejności osoby starsze niepełnosprawne – 45%; najrzadziej, ale równie często osoby starsze. Przemocy psychicznej najczęściej doznawały osoby starsze 87%, osoby niepełnosprawne 78%. Natomiast osoby starsze niepełnosprawne wskazały, że doznają przemocy psychicznej w 7%. Inaczej wyglądała sytuacja w przypadku przemocy seksualnej, której wśród 31 badanych najczęściej doznawały osoby niepełnosprawne – co piąty badany z tej grupy; a w dalszej kolejności także co 6. osoba starsza niepełnosprawna oraz co 8. badana osoba starsza. Przemoc ekonomiczna była najczęściej doznana przez osoby starsze – 43% i osoby starsze niepełnosprawne – 41%. Doznawała jej też co trzecia badana osoba niepełnosprawna. Zaniedbania doznała co trzecia badana osoba starsza, 3% osób starszych niepełnosprawnych i co piąta badana osoba niepełnosprawna. Jednym z ważniejszych wniosków płynących z pogłębionych wywiadów jakościowych, które dotyczyły rodzajów przemocy, jakiej doznają osoby starsze i osoby niepełnosprawne, jest to, że niemalże zawsze różne formy przemocy łączyły się ze sobą i były stosowane razem lub naprzemiennie w stosunku do tej samej osoby. Osobą stosującą przemoc domową wobec osób starszych i niepełnosprawnych byli najczęściej mężczyźni z najbliższego środowiska domowego: mężowie, partnerzy, ojcowie, a rzadziej dorośli synowie. Najczęściej wskazywane przejawy przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych to znieważanie, wyzwiska, ośmieszanie, lekceważenie, zastraszanie, szantażowanie, zabieranie/używanie własności osoby starszej bez jej zgody, popychanie, szturchanie, zabieranie pieniędzy.

Celem głównym jest ograniczenie na terenie Gminy Szaflary zjawiska przemocy domowej oraz zapobieganie jej powstawaniu.

Cel szczegółowy nr 1 – Koordynacja działań lokalnych podmiotów.

Działania:

Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie Gminy Szaflary, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy domowej, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, poprzez zadania powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny Grup diagnostyczno pomocowych.

- a) Kompleksową pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy.
- b) Wypracowanie procedur interwencji wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie strategii postępowania.
- c) Kierowanie ofiar i sprawców przemocy do specjalistów zajmujących się sprawami przemocowymi.

d) Monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy.

e) Zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”.

f) Gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej.

g) Analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy.

h) Występowanie z zawiadomieniami do prokuratora o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Podmioty realizujące działania:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach wraz z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego w Szaflarach.

Wskaźniki:

- liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”
- liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”
- liczba posiedzeń Grup Roboczych

Termin realizacji:

- Działanie ciągłe 2024-2030

Cel szczegółowy nr 2 – Systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu podniesienia społecznej świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy domowej.

Działania:

- a) Przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.
- b) Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy.
- c) Prowadzenie gablot informacyjnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szaflarach, oraz w placówkach opieki zdrowotnej.
- d) Rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy.
- e) Publikowanie na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szaflarach informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcie osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.
- f) Rozpowszechnianie w środowisku lokalnym informacji o programach korekcyjno – edukacyjnych.

Podmioty realizujące działania:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach,
- Urząd Gminy Szaflary.
- Oświata
- Służba zdrowia

Wskaźniki:

- liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno – edukacyjnym;
- liczba rozpowszechnionych plakatów, ulotek i broszur;
- liczba osób odwiedzających stronę internetową Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szaflarach.

Termin realizacji:

- Działanie ciągle 2024-2030 , Akcja informacyjno – edukacyjna minimum 1 raz w roku

Cel szczegółowy nr 3 – Zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemocy.

- a) Wsparcie specjalistów w formie porad przygotowanych do skutecznego zajmowania się tą problematyką.
- b) Kontynuowanie działalności specjalistycznego miejsca pomocy dla ofiar przemocy domowej.
- c) Wdrażanie procedury „Niebieska Karta”.
- d) Budowanie skutecznych form pomocy dla ofiar przemocy domowej.
- e) Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy domowej.
- f) Nawiązywanie i utrwalanie współpracy z przedstawicielami poszczególnych służb i instytucji.
- g) Monitorowanie prowadzonych programów.

Podmioty realizujące działania:

- Grupy diagnostyczno pomocowe powołane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Szaflarach.
- Punkt Informacyjno – Konsultacyjny w Szaflarach.
- GOPS
- GKPiRPU

Wskaźniki:

- liczba udzielnych informacji, porad i konsultacji;
- liczba założonych „Niebieskich Kart”;
- liczba i rodzaj form pomocy udzielonych ofiarom przemocy domowej.

Termin realizacji:

- Działanie ciągle 2024-2030

Cel szczegółowy nr 4 – Zapewnienie profesjonalnej pomocy sprawcom przemocy w rodzinie.**Działania:**

- Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy.
- Organizowanie grup wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc (sprawców i doznających przemocy) – w miarę potrzeb.
- Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.

Podmioty realizujące działania:

- Grupy diagnostyczno pomocowe powołane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szaflarach
- GKP i RPU
- Oświata
- Policja
- GOPS

Wskaźniki:

- liczba osób biorących udział w programie korekcyjno – edukacyjnym
- liczba osób biorących udział w grupach wsparcia
- liczba osób biorących udział w szkoleniach, warsztatach i wykładach oraz innych działaniach edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy

Termin realizacji:

- Działanie ciągle 2024-2030, akcja edukacyjna minimum 1 raz w roku

Cel szczegółowy nr 5 – Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.**Działania:**

- Izolowanie sprawców przemocy.
- Prowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
- Monitorowanie sytuacji rodzinnej, w której dochodzi do zjawiska przemocy.

Podmioty realizujące działania:

- Policja
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień
- Oświata

Wskaźniki:

- liczba sprawców wobec których zastosowano izolację
- liczba osób skierowanych na konsultację z terapeutą leczenia uzależnień
- liczba przeprowadzonych monitoringów w rodzinach

Termin realizacji:

- Działanie ciągle 2024-2030.

Cel szczegółowy nr 6 – Ograniczenie występowania zachowań agresywnych wśród dzieci i młodzieży. Działania:

- Realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zachowań agresywnych.
- Udział dzieci i młodzieży w zajęciach warsztatowych uczących zachowań nie przemocowych, spektakle profilaktyczne.
- Udział w profilaktycznych kampaniach społecznych i ogólnopolskich (np. zakup filmów i materiałów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży)

Podmioty realizujące działania:

- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach.
- Oświata
- Służba zdrowia

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zachowań agresywnych.
- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach warsztatowych uczących zachowań nie przemocowych i spektaklach profilaktycznych
- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych

Termin realizacji:

- Działanie ciągle 2024-2030, akcja edukacyjna minimum 1 raz w roku

V. Monitorowanie, sprawozdawczość i finansowanie Programu.

Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o dane zebrane przez Zespół Interdyscyplinarny w Szaflarach podczas monitoringu. Monitoring (zbieranie i analiza danych) będzie przeprowadzany raz do roku.

Sprawozdawczość w zakresie realizacji programu w ramach wszystkich elementów systemu będzie dokonywana co najmniej raz w roku.

Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu jest liczba „Niebieskich Kart”, ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji, ilość i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Szaflary, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.